

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.8 (3416) ●

● ЧАЦВЕР, 26 ЛЮТАГА, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Мова звязвае з Айчынай
Заняткі па беларускай мове — важны напрамак дзейнасці Усходне-Казахстанскага абласнога беларускага культурнага аб'яднання **Стар. 2**

Жыццё — нібы клавiшны рад
Ураджэнец Украiны Сяргей Бугасаў раскрывае свае таленты ў Беларусі **Стар. 3**

У гонар Адама Міцкевіча
Рэалізаваны цікавы беларуска-французкі культурны праект **Стар. 4**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

У праекце “Беларусь — Латвія: насустрач адзін аднаму” паўдзельнічала шмат моладзі

ВЕСТКІ

Медаль — земляку ў Малдове

Сярод паважаных людзей, ушанаваных нядаўна медалём Францыска Скарыны, і вядомы беларускі мастак з Кішынёва Вячаслаў Ігнаценка

Старшыня Беларускага таварыства ў Малдове Юры Статкевіч прыёмнай весткай падзяліўся з рэдакцыяй у той жа дзень, як быў падпісаны ўказ Прэзідэнта. Напісаў: вельмі рады за сябра! Пераслаў тэкст са стужкі БелТА. У ім чытаем: “Прэзідэнт Беларусі ўзнагародзіў медалём Францыска Скарыны загадчыка сектара выдавецтваў аддзела выдавецтваў, арганізацыі рэкламы і інфармацыі Міністэрства культуры і турызму Азербайджана Чынгіза Аліева, начальніка дзяржаўнай некамерцыйнай арганізацыі “Цэнтр кнігі і выдавецкай справы” Міністэрства культуры Арменіі Эдуарда Мілітаняна, члена Саюза мастакоў Малдовы, намесніка старшыні рэспубліканскай грамадскай арганізацыі “Беларускае таварыства ў Рэспубліцы Малдова”. Гэтай узнагароды яны ўдастоены “за значны ўклад у развіццё культурна-гуманітарных сувязяў, прапаганду беларускай культуры і літаратуры, умацаванне міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы інфармацыі і друку”.

Вячаслаў Ігнаценка — вучань беларускіх мастакоў Сяргея Каткова і Віталія Цвірко. Далучаемся да віншаванняў, якія атрымлівае ўраджэнец вёскі Пярэдзелка Лоеўскага раёна. Няхай натхненне вас не пакідае, шануюны зямляк! Чакаем новых сустрэч з вашым прыгожым мастацтвам на Бацькаўшчыне.

Крокі насустрач

Культурна-асветніцкі праект ліепайскай Беларускай суполкі “Мара” вучыць паважаць розныя мовы і збліжае суседнія народы

Часам вялікія справы робяцца без лішняга шуму. Гэта тычыцца і працы беларускіх суполак у замежжы. І калі мы, актывісты суполкі “Мара”, якой кіруе Любоў Дурнева, рэалізавалі цікавы праект “Беларусь — Латвія: насустрач адзін аднаму”, можна з упэўненасцю сказаць: Беларусь да Ліепай стала бліжэй. Заключная імпрэза праекта прайшла ў зале 7-й ліепайскай школы. Цёплыя словы падзякі, добрыя пажаданні гучалі на розных мовах. І кранальны сюрпрыз чакаў гледачоў у канцы свята.

Свята сяброў

Раскажу пра ўсё па парадку. Гэта было свята сяброў. Цёплая сустрэ-

ча людзей розных пакаленняў: ад школьнікаў да ветэранаў. Нагода ж сабрацца такая: мы падводзілі вынікі больш чым паўгадавой працы суполкі над праектам, які фінансавала падтрымала Ліепайская гарадская дума. Сабраліся ўсе ўдзельнікі праекта: актывісты “Мары” з гуртам беларускай песні “Паўлінка”, вучні 9-х класаў 7-й і 12-й школ, дзе класныя кіраўнікі — нашы зямлячкі Таццяна Маскалевіч і Валянціна Васілеўская. Прыйшлі навучэнцы Ліепайскага дзяржтэхнікума, ганаровыя госці: віцэ-мэр горада Юрый Хадаровіч і дэпутат гардумы Раман Міласлаўскі — таксама ўдзельнікі праекта. Былі член праўлення

Ліепайскай рускай суполкі Леанід Зяленскі, эксперт недзяржаўных арганізацый Ліепайскай думы Брыгіта Дрэйжэ, прадстаўнік Гробінскай думы Генадзь Яфімаў і намеснік дырэктара 7-й школы Ніна Казакова. У зале сабраліся і нашы сябры з іншых нацыянальна-культурных таварыстваў Ліепай і суседняй Гробіні. Яны сталі ўдзельнікамі святочнай дзеі на сцэне. Яе дапаўняла прыгожая відэаінсталяцыя: згадвалі зробленае.

Нас многа, і мы разам

За 15 гадоў жыцця “Мары” такі працяглы праект, з такой колькасцю ўдзельнікаў (60 чалавек!)

рэалізаваны ўпершыню. Мерапрыемствы праходзілі ў розных месцах горада. У красавіку ў зоне адпачынку “Бэберліні” ладзілі Вялікую таліаку — прыбіралі тэрыторыю, потым былі конкурсы, смачны абед, прыгатованы на вогнішчы. У маі на вуліцах Ліепай праходзіў гарадскі конкурс па арыентаванні “След Ліепай ў Латвіі” — і беларусы ў ім паўдзельнічалі. Напрыканцы высны ўсе сустрэліся ў Доме рамеснікаў: для школьнікаў прайшлі майстар-класы рамеснікаў, якія працуюць з бурштынам, металам, лазою, глінаю. Кожны меў магчымасць нешта змайстраваць ды ўзяць свой “шадэўр” на памяць, як сувенір. → **Стар. 2**

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Шчырыя галасы на сяброўскай сустрэчы

Ніна Шпакоўская

Міжнародны дзень роднай мовы ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы адзначылі імпрэзай з удзелам дыпламатаў з розных краін

Больш за 20 прадстаўнікоў акрэдытаваных у Беларусі пасольстваў прыйшлі ў Купалаўскі музей у гэты дзень. І на сяброўскай імпрэзе чыталі вершы — кожны на сваёй роднай мове. Вось і атрымалася невялікае літаратурнае падарожжа, пад час якога гучалі творы найбольш выбітных паэтаў Арменіі, Балгарыі, Ірака, Ірана, Паўднёвай

Карэі, Кітая, Францыі ды іншых краін. Многія з тых аўтараў, казалі дыпламаты-чытальнікі, стаялі ля вытокаў развіцця нацыянальнай літаратуры ў сваёй краіне.

Вершам Янкі Купалы “Бацькаўшчына” распачаў сёлета гэты цікавы праект Міністр замежных спраў Беларусі Уладзімір Макей. Кіраўнік МЗС звярнуўся да прысутных з прывітальным словам: “Мы ўсе розныя, мы маем розныя пункты гледжання на тыя ці іншыя падзеі, але мы ўсе аднолькавыя ў тым, што нам хочацца жыць, працаваць, вучыцца. І нас усіх аб’ядноўвае любоў да Радзімы. Ад кожнага беларуса залежыць буду-

чыня нашай дзяржавы”, — адзначыў Уладзімір Макей. Надзею на працяг плённага ды-

ялогу з Беларуссю выказаў Міністр замежных спраў Латвіі Эдгарс Рынкевічс — ён быў запрошаны

на імпрэзу ў межах свайго візіта ў Беларусь. “Культура і адукацыя будуць важнай часткай нашага далейшага супрацоўніцтва”, — упэўнены Міністр суседняй краіны. Сымвалічна, што менавіта Літаратурны музей Янкі Купалы стаў пляцоўкай для правядзення такога знакавага мерапрыемства. Як вядома, праз сваё жыццё і творчасць наш Пясняр паяднаў Беларусь з іншымі краінамі. На імпрэзе гаварылі, што ён быў добрым сябрам класіка латвійскай літаратуры Яніса Райніса. І што маці жонкі Песняра, спадарыня Эмілія, была сваячкай вядомага французскага мастака Клода Манэ. → **Стар. 4**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Крокі насустрач

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Увосень у зале гарадской думы была дыскусія з дэпутатам Юрыем Хадаровічам. Пазней усіх парадавала сустрэча ў Доме моладзі з зоркай латвійскай эстрады Іва Фоміным, а ў Алімпійскім цэнтры прайшла цікавая дыскусія з рэкардсменам Латвіі па плаванні Раманам Міласлаўскім. Наведалі мы і фабрыку “Лаўма”, партнёра беларускай «Мілавіцы». Потым у 12-й школе знаёмліся з нацыянальнымі кухнямі латышоў і беларусаў. А яшчэ ўдзельнікі праекта па запрашэнні амбасады Беларусі ў Латвіі з’ездзілі ў Рыгу, на канцэрт майстроў мастацтваў Беларусі, дзе выступалі дзяржаўны ансамбль “Песняры”, гурт “Чысты голас” і харэаграфічны ансамбль “Харошкі”.

Вось колькі ўсяго цікавага, пазнавальнага, хваляючага, радаснага і карыснага для школьнікаў аб’яднаў у сабе наш праект! Метадыст Ліепайскага дзяржтэхнікума Эдзіта Вірга адзначыла добразычлівасць і адкрытасць беларусаў, іх вялікае жаданне зацікавіць дзяцей, моладзь сустрэчамі і сумеснымі справамі. Магчыма, таму сярод навучэнцаў аказалася нямала тых, хто ўдзельнічаў ва ўсім (!) мерапрыемствах праекта. А ён увабраў у сябе, дадам ад сябе, працавітасць і мудрасць дарослых, асаблівы ж каларыт яму надало імкненне маладых больш даведацца пра Беларусь і беларусаў.

Прэм’ера са слязьмі

Заклучны вечар праекта выявіў шмат яркіх талентаў. Атмасферу творчасці ствараў найперш гурт “Паўлінка” з яго светлымі песнямі, прыгожымі беларускімі строямі. А школьнікі чыталі вершы, спявалі, гралі на музычных інструментах. Навучэнцы тэхнікума прадставілі і танцавальную кампазіцыю. Вельмі цёпла ўспрынялі ўсе ў зале верш Таісіі Мельчанкі “Родная зямля” на беларускай мове і байку Кандрата Крапівы “Дыпламаваны баран”, іх чытала выпускніца Мінскага педінстытута Таццяна Маскалевіч. Шквал апладысмантаў атрымалі за свой танец самадзейныя артысты з Гробіні, дакладней — з Гробінскага клуба пенсіянераў “Tev un taviet

ВАЛЯНЦІНА ГРЫБОУСКАЯ, ДАНЫС МІЯРЭС

На заключным вечары культурна-асветніцкага праекта сабраліся яго ўдзельнікі і госці суполкі “Мара”

draugiem” (“Табе і тваім сябрам”). Чаму ж, аднак, каларытны гурт стаў жаданым госцем беларусаў? У Гробіні, гарадка ў кіламетрах дзесяці ад Ліепая, ёсць дзелавыя партнёры на Міншчыне. Збіраючыся да іх у госці, клуб вырашыў здзівіць беларусаў: заспяваць там песню па-беларуску. Каб паслухаць нешта ўжывую, грабінчане выйшлі на “Паўлінку”, яшчэ гады тры таму. Так ліепайскія беларусы і гробінскія латышы-пенсіянеры сталі блізкімі сябрамі. На заключным мерапрыемстве праекта джазавыя рытмы танца ў выкананні сенеіраў “завялі” нават юных глядачоў. Яскравы прыклад, як сваю энергію і ў прыгожым узросце можна скіраваць на радасць сабе і людзям.

Кранаў да слёз фінальны акорд вечара: усе ўдзельнікі праекта выконвалі вядомую песню “Dzimta valoda” (“Родная мова”) па-латышску і па-беларуску. На беларускую мову спецыяльна да свята па просьбе “Мары” пераклаў паэт Станіслаў Валодзька з Даўгаўпілса, за тое мы яму вельмі ўдзячныя. Пачуўшы знаёмыя рытмы і кранальныя словы, зала ўстала. Так усе правілі павагу да роднай мовы: латышскай, беларускай, рускай, украінскай, літоўскай — усе яны ў той вечар гучалі ў школьнай зале.

Вось так бы заўсёды!

Слухала, як хораша ў высокім душэўным парыве спяваюць людзі — і думала: вось так бы заўсёды. Гэта пры-

гожа, кранальна, з павагай да нацыянальных святыхняў. Вядома, кожная мова прыгожая па-свойму, кожная дарагая для людзей, што атрымалі яе ў спадчыну ад продкаў. Кожная для некага — любімая ўсім сэрцам. “Табе песня больш спадабалася на якой мове?” — не вытрымала знаёмая, калі мы ішлі ўжо дамоў. “Вельмі кранула на роднай мове пачула яе ўпершыню, — шчыра прызналася я. — Але і на латышскай таксама гучала цудоўна!” Зрэшты, такая і была звышдэя нашага праекта “Беларусь — Латвія: насустрач адзін аднаму”: нікога і нішто не ставіць вышэй ці ніжэй, калі гэта тычыцца нацыянальнай культуры і нацыянальных стасункаў. Я ўдзячна праекту і за тое, што ён, вельмі спадзяюся, дапаможа праявіцца такім пачуццям у юных сэрцах, а з часам паўплывае на светапогляд маладых людзей. Напрыклад, шчырая і вельмі душэўная сустрэча з Іва Фоміным дапамагла ўсім нам, рускамоўным у Латвіі, стаць яшчэ на крок бліжэй да латышоў. А знаёмства з майстрамі мастацтва Беларусі ў рыжскім палацы “Зіемельблазма” дапамагло ўсім зрабіць і крок насустрач беларусам.

Аб чым марыць “Мара”?

Як сказала на вечары Брыгіта Дрэйжэ, праект прадоўжыцца: самакіраваннем аб’ядлены новы конкурс. І актывісты “Мары” зноў гатовы брацца за справу. Кіраўніком праекта была Жанна Буйніцкая —

член праўлення суполкі, мастацкі кіраўнік “Паўлінкі”. І сябры суполкі падключыліся. Многія ўдзельнічалі ў Вялікай талацэ, у мерапрыемстве “След Ліепая ў Латвіі”. Майстрыца Ірына Бяляева праводзіла майстар-клас па вырабе абярэгаў-кудменяў. Дарэчы, ход праекта адлюстраваны на сайце www.nashaliepaja.lv/організацыі/Мара, а таксама на сайтах школ і тэхнікума, у газеце “Курземес вардс” (“Курземскае слова”). Камп’ютарную прэзентацыю праекта падрыхтавала Вікторыя Іоніна.

Як прызналася Жанна Буйніцкая, усюды, куды б яна ні звярталася, ва ўсім ёй ішлі насустрач. Ад такога стаўлення гараджан да беларускай ініцыятывы і хацелася зрабіць яшчэ больш. Дзецям Жанна паабяцала: самых актыўных з іх чакае паездка ў Беларусь. І вось цяпер трэба трымаць слова. Зрэшты, яны і пра Латвію шмат новага даведліся ў тым ліку і з нашага праекта. А пра Беларусь колькі ні расказвай, ды лепш яе пабачыць сваімі вачыма. Праўда, праекты, якія фінансуюцца з гарадскога бюджэту, дзейнічаюць толькі ў Латвіі. А хто дапаможа “Мары” за яе межамі? Вось думаем, шукаем партнёраў. У адным для беларусаў “Мары” няма сумненняў: праекты варта рухаць далей. На карысць сабе і добрым людзям, на радасць дзецям і моладзі, якія і ёсць будучыня беларускай суполкі ў Ліепая.

Валянціна Грыбоўская, член рады “Мары”

СВЯТА МОВЫ

Вялікі скарб

Рыгор Арэшка

У бібліятэках, музеях, школах і вышэйшых навучальных установах Беларусі прайшлі святочныя імпрэзы ў гонар Міжнароднага дня роднай мовы. Адна з іх — у Цэнтральнай навуковай акадэмічнай бібліятэцы.

Ведаць мову продкаў — святы абавязак кожнага чалавека перад памяццю сваіх папярэднікаў. Прыемна, што і ў замежжы нашы супляменнікі з павагай ставяцца да моваў карэнных народаў. Так, летась спадарыня Ганна Мазур ад імя беларусаў Малдовы ў вітальным слове да ўдзельнікаў Першага форуму нацыянальных меншасцяў Рэспублікі Малдова казала: “Беларусы Малдовы перакананыя, што веданне намі, нацыянальнымі меншасцямі, дзяржаўнай мовы з’яўляецца для мажарытарнага этнасу Рэспублікі Малдовы не чым іншым, як зразумелым знакам праявы павагі да душы малдаўскага народа, прызнаннем яе вартасці”.

Шэраг цікавых, самых розных імпрэзаў прайшло да Дня роднай мовы і ў Беларусі. Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук сумесна з Музеям літаратуры запрасілі школьнікаў на свята “У аснове ўсюды — слова”. “Самы найвялікшы і бяспрэчны закон жыцця — гэта людская мова, праз якую чалавек стаў вышэй за ўсіх істот пад сонцам”, — цытаваліся на імпрэзе словы Янкі Купалы. А вось меркаванне Івана Мележа: “Наша мова — гэта народны скарб. Яго нельга не шанавать, як нельга не шанавать родны народ”. А народная мудрасць кажа: хто забыў сваіх продкаў — сябе згубіў, а хто забыў сваю мову — усё згубіў. Асабліва ж пільна аберагаюць, шануюць гэты народны скарб беларускія пісьменнікі: дзякуючы яму яны ж і самарэалізуюцца як асобы. На сустрэчы са школьнікамі пра тое казалі пісьменнік Анатоль Эжаў і вядомы артыст Аляксандр Ждановіч: яго малая тэлеглядчы Беларусі ведаюць як Малаванчыча з вячэрняй “Калыханкі”.

Да мерапрыемства ў бібліятэцы была падрыхтавана цікавая тэматычная выстава.

РОДНАЕ

Мова звязвае з Айчынай

Заняткі па беларускай мове — важны напрамак дзейнасці Усходне-Казахстанскага абласнога беларускага культурнага аб’яднання

Самая яркая рыса нацыянальнай адметнасці кожнага чалавека — ягоная мова. Помніцца, у савецкі час у вялікай краіне мова міжнацыянальных зносін — руская — у шэрагу рэспублік выцясняя з ужытку мовы карэнных народаў. Тое характэрна было, у прыватнасці, для маёй роднай Беларусі. Аднак цяпер, здаецца, усе разумеюць: культурны чалавек павінен у першую чаргу ведаць мову сваіх продкаў, свайго народа. І зусім не перашкода гэта для таго, каб засвойваць іншыя. Так лічаць і мае сябры па беларускай суполцы, якія прыходзяць на заняткі па бе-

ларускай мове. Менавіта яна — тая нітка, што звязвае нас з Айчынай і дае магчымаць мацней адчуваць свае родавыя карані. У нашым абласным цэнтры, Усць-Каменагорску, заняткі па мове вяду я. У мяне, аднак, толькі група пачаткоўцаў. А другую вядзе Ніна Мікалаеўна Прышчэпчык. На яе занятках большае паглыбленне ў культурную спадчыну беларусаў: вывучаем айчынную літаратуру, народны календар, традыцы і звычай нашага народа і паралельна — традыцыі казахскага.

У групах у нас па пятнаццаць чалавек. Людзі розныя: і пенсіянеры, і маладыя людзі, прычым не толькі беларусы. У маёй групе, напрыклад, ёсць рускія, беларусы і казахі — гэта, дарэчы, мае ўнукі. Займаемся па падручніку “Беларуская мова для краін СНД”. Цяпер вывучаем

тэму “Прыметнік”, працуем над партрэтамі: вучымся рабіць апісанне чалавека на беларускай мове. Мне вельмі падабаецца працаваць з казахамі. Яны з цікавасцю ставяцца да заняткаў, сур’ёзна рыхтуюцца да іх. Нашы ўрокі праходзяць у абласным Доме дружбы, у нас свой кабінет № 8. Збіраемся адзін раз на тыдзень, а заняткі ў нас доўжацца па тры гадзіны.

Што ў планах? Будзем працяваць знаёміцца з Беларуссю, яе гісторыяй, дасягненнямі, цікавымі людзьмі. Дарэчы, гаворым пры выпадку і пра тых вядомых беларусаў, якія рэалізавалі свае таленты ў Казахстане. Цікаваць да нашай Радзімы ў Казахстане цяпер велізарная, і гэта мяне радуе. Для заняткаў у нас ёсць усё: камп’ютар, відэа- і аўдыёкасеты, кампакт-дыскі і прайгравальнік для

Так праходзяць заняткі па беларускай мове ў Усць-Каменагорску

іх, кнігі, прыгожыя наборы паштовак пра гарады Беларусі і шмат што іншае. Выкарыстоўваем і нумары газеты “Голас Радзімы”.

Мне прыемна пахваляцца: мае слухачы ўжо патроху гавораць па-беларуску, чытаюць, завучваюць вершы і спяваюць беларускія песні. І ў зносінах паміж сабой мы ахвотна карыстаемся беларускімі словамі. Якія, як гаворыцца, у нас у крыві. А

нядаўна мы праводзілі інтэграваны ўрок, сумясціўшы літаратуру і беларускую мову. Тады і зрабілі фота, на якім — слухачы абедзвюх груп. Ну і мы, выкладчыцы: злева — Ніна Мікалаеўна Прышчэпчык, справа — я. Здымак дасылаю.

Галіна Жампеісава, старшыня праўлення Усходне-Казахстанскага абласнога беларускага культурнага аб’яднання

СВОЙ ШЛЯХ

Жыццё — нібы клавiшны рад

Ураджэнец Украіны Сяргей Бугасаў раскрывае свае таленты ў Беларусі

Іна Ганчаровіч

Дырыжор-хормайстар, педагог, кампазітар, публіцыст, грамадскі дзеяч... Нездарма кажуць: чалавек таленавіты — таленавіты ва ўсім. А яшчэ Сяргей Бугасаў — захоплены і азартны, можа запаліць сэрцы іншых і павесці іх за сабой.

Пра яго я пачула гадоў 30 таму. Тады ў пасёлку Першамайскі Лідскага раёна нарадзіўся мой пляменнік, і дзед, мой свёкар, адразу падарыў яму... фартэпіяна. На маё пытанне, ці не надта рана, шчодры дзядуля, помніцца, адказаў: “Не ведаю, што і здарылася ў нас... Прыехаў з Ліды педагог, Сяргей Іванавіч, дык заспявала ды зайграла амаль палова пасёлка. А тут падварнулася піяніна... Дай, думаю, вазьму: а раптам і мой унук надумае. Хай падростае, а там паглядзім...”. Нядаўна я ў чарговы раз была ў сваякоў ды пачула ўжо знаёмае прозвішча: Бугасаў. Жыхары пасёлка — народ — папрасілі напісаць пра гэтага чалавека. Які, дарэчы, ніколі ў Першамайскім і не жыў, але ж здолеў пакінуць па сабе добрую памяць. “Ён тут дзясяткі людзей спяваць навучыў! — эмацыяна расказвала мясцовая жыхарка, супрацоўніца Лідскага райвыканкама Ганна Баборык. — У 79-м хор пры нашым Доме культуры ўзначаліў

Сяргей Іванавіч. Спявалі лекар, настаўнікі, рабочыя... Чалавек па 60 на сцэну выходзіла, а ўсяго ў пасёлку каля 1000 жыхароў было. І як спявалі! Ніхто не быў прафесіяналам, мы і нотнай граматы не ведалі. Помню, Сяргей Іванавіч на кардонках маляваў схемы, і па іх развучвалі вельмі складаныя партыі. Уявіце сабе: праз два гады хор атрымаў ганаровае званне “Народны”. Калі ўпершыню, на пачатку 80-х, былі ў Гродне на фэсце, кіраўнік Народнага хору імя Генадзя Цітовіча падыходзіў да кожнага харыста і пытаў: дзе працуеце? Проста не верыў, што раней ніхто з нас ніколі не займаўся музыкай ці спевамі. Гэта быў самы пявучы пасёлак у рэгіёне. За 20 гадоў аб’ездзілі з канцэртамі ўсю Беларусь, выступалі ва Украіне, Прыбалтыцы, Расіі. Як па мне, то гэта былі самыя лепшыя гады ў жыцці пасёлка”. З песняй ідзе па жыцці Ганна Уладзіміраўна і цяпер: яна — салістка народнага ансамбля музыкі і песні “Гудскі гармонік”.

Вось як шмат можа зрабіць адзін таленавіты чалавек! Калі ж мы з ім сустраліся, я пераканалася: пашанцавала першамайцам. Абаянне, шарм, пазітыўная энергія... Усё гэта ў ім ёсць. З уласнага досведу ведаю, што гэтаму не навучышся, гэта і за грошы не купіш. Божы дар, праца генаў? Ды і сам Сяргей Іванавіч пра вытокі

сваіх талентаў казаў: “Верагодна, нешта закладзена ў генах. Мая сям’я была вельмі музычнай, мама добра спявала. І казала: “Ува мне музыка гучыць, калі б ведала ноты — запісала б”. Напэўна, яе такія жаданні перадаліся і мне. Дарэчы, і мая сястра Надзея стала музыканткай”.

Ён нарадзіўся на Украіне, у Данецкай вобласці, у шахцёрскім пасёлку імя Карла Маркса (цяпер Карла-Марксава) паблізу горада Енакіева. Нягледзячы на цяжкія пасляваенныя гады, бацькі імкнуліся далучыць дзяцей да музыкі. “Помніцца такое: зіма, марозны сонечны дзень... — нібы глядзіць у мінулае Сяргей Іванавіч. — Дзядзькі ў кажухах важдваюцца з вялікай скрыняй: піяніна. З таго дня ў доме з раніцы да вечара гучалі гамы і эцюды”. Пасля агульнаадукацыйнай і музычнай школаў юнак прадоўжыў вучобу ў Луганскім музвучылішчы, у Данецкай дзяржаўным музычна-педагагічным інстытуце. У 1976 годзе, скончыўшы інстытут з адзнакай, малады спецыяліст з сям’ёй прыехаў працаваць у музвучылішча ў беларускі горад Ліда: яно толькі адкрылася. “Гэта быў шчаслівы выпадак у жыцці, — лічыць Сяргей Іванавіч. — Тады ж я амаль нічога не ведаў пра Беларусь, хіба што: тут шмат лясоў і азёр. Пасля інстытута напісаў лісты па ўсім СССР,

На памятным знаку “Гонар Лідчыны” ёсць імя кампазітара і педагога Сяргея Бугасава

прасіў прыняць на працу двух маладых выкладчыкаў музыкі, ды яшчэ і з дзіцем. Прышло каля 20 прапаноў, а мы выбралі Ліду”.

З 1977-га па 1994-ы Сяргей Бугасаў працаваў намеснікам дырэктара па вучэбнай рабоце, і ўжо амаль 40 гадоў гісторыя цяперашняга Лідскага музкаледжа звязана з яго імем. Падрыхтаваў шмат выдатных спецыялістаў для ўстаноў культуры і мастацтва, дапамагаў “стаць на крыло” многім выпускнікам. А ён жа не толькі таленавіты педагог, але і, як кажуць яго калегі, самабытны кампазітар. “Маё жыццё падобнае на клавiшны рад: як па раскладзе падзей, так і па танальнасці. Ніколі не думаў, што буду пісаць музыку”, — тужліва ўсміхнуўся, нешта ўспомніўшы, Сяргей Іванавіч. Кажы, ноччу неяк прачнуўся, адкрыў Біблію — і высокі духоўны тэкст нечакана загучаў! Раніцай запісаў пачутае. Цяпер ён аўтар каля сотні харавых твораў, выйшла некалькі яго музычных зборнікаў. Музыку Сяргея Бугасава выконваюць прафесійныя, навучальныя і царкоўныя

харавыя калектывы. У 2006-м ён стаў членам Саюза кампазітараў Беларусі. “Гэта таксама шчаслівы выпадак, які шмат у чым змяняе творчыя погляды і планы, — удакладняе ён. — Паводле статута, каб прэтэндаваць на ўступленне ў Саюз, трэба мець прафесійную кампазітарскую адукацыю. І хоць я харавік па спецыяльнасці, вырашыў рызыкнуць. Паказаў свае творы такім карыфеем, як Віктар Уладзіміравіч Роўда, Радаслава Мікалаеўна Аладава, Ігар Міхайлавіч Лучанок. Яны пачулі і ацанілі, і прынялі мяне ў творчую суполку”. Дарэчы, за ўсю гісторыю Саюза такое выключэнне было зроблена раней толькі для кіраўніка ансамбля “Песняры” Уладзіміра Мулявіна. Імя Сяргея Бугасава ёсць у зборніку “Кампазітары Беларусі”, які пабачыў свет напрыканцы мінулага года.

Не беларус па родавых каранях, Сяргей Бугасаў кажа, што добра разумее душу беларуса. Ён проста абагаўляе беларускіх класікаў Янку Купалу, Якуба Коласа, Сяргея Грахоўскага, Рыгора Барадуліна, Ана-

толя Вярцінскага. Піша на іх вершы вакальна-харавую музыку і лічыць сябе рускамоўным беларусам. Добра ведае беларускую мову. Зрэшты, для мяне асабіста нацыянальнасць чалавека ніколі не вызначала яго каштоўнасць. Куды больш важна, у якой танальнасці гучыць ягоны розум і душа, якую музыкай напаўняе ён на сваім жыццёвым шляху гэты свет. Мяркую, не толькі жыхары спеўнага пасёлка Першамайскі ў тым са мною пагодзяцца. Дарэчы, на памятным знаку “Гонар Лідчыны” — яго скульптар Рычард Груша зрабіў да 690-годдзя Ліды — ушанаваны зоркамі больш за 20 асоб, якія ўславілі раён у розных сферах дзейнасці. Ёсць там і імя Сяргея Бугасава.

...А што ж стала з тым фартэпіяна, якое купіў дзед нашчадку? Часам я граю на ім, прыязджаючы да сваякоў. Абодва дзедавы ўнукі вучыліся-такі музыцы, але жыцці з ёй не звязалі. А інструмент, як ні дзіўна, пасля смерці майго свёкра трапіў... да Сяргея Бугасава. Такі “кругаварот музыкі ў прыродзе” атрымаўся: аддай — і вернецца табе...

ГОНАР І СЛАВА

Пад высокім небам “Бацькаўшчыны”

Іван Ждановіч

Беларуска Людміла Урванцава ўшанавана ў ліку лепшых людзей Курганшчыны

На фотаздымку наша супляменніца — злева, побач са знакамітым чалавекам, заслужаным майстрам самалётнага спорту Святланай Капанінай, якая па версіі Міжнароднай авіяцыйнай федэрацыі прызнана Лепшым пілотам стагоддзя. Здымак зроблены ў той дзень лютага, калі ў расійскім зауральскім горадзе Кургане, у Вялікай зале ўрада праходзіла ўрачыстасць з нагоды 72-й гадавіны ўтварэння Курганскай вобласці. Тады ж і ўшаноўваліся зауральцы, якія “унеслі значны ўклад у гісторыю добрых спраў вобласці” — так пісалі пра тую падзею мясцовыя журналісты.

Нагадаем, вобласць створана

Людміла Урванцава з “лепшым пілотам стагоддзя” Святланай Капанінай

ў цяжкі ваенны час у адпаведнасці з указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 6 лютага 1943 года. Курганшчына павінна была забяспечваць краіну, што знема-

гала ад вайны, харчаваннем. У той час за Уралам, як вядома, аказалася шмат і нашых супляменнікаў, іх нашчадкі жывуць там і па гэты час. І вельмі сімвалічна, што ў ліку самых

вядомых людзей, якія атрымалі ўзнагароды на ўрачыстасці, была і Людміла Урванцава.

Мы раней пісалі, што Людміла Рыгораўнараслаўдалечыні ад радзімы продкаў, але мае да яе ў сэрцы вялікую любоў. Таму і вывучыла беларускую мову, узначальвае Курганскую абласную грамадскую арганізацыю “Нацыянальны культурны цэнтр беларусаў Зауралля “Бацькаўшчына”, спявае ў Народным ансамблі беларускай песні “Журавачка” (кіраўнік Уладзімір Дзергачоў). Цяпер яе праца ацэнена на высокім узроўні. “За шматгадовую добрасумленную працу, значны ўклад у зберажэнне нацыянальнай культуры, мовы і традыцый, умацаванне міжнацыянальнага міру і згоды”, — чытаем на Ганаровай грамаце з подпісам губернатара Курганскай вобласці Аляксея Какорына, якой ушанавана супляменніца.

Віншуем, Людміла Рыгораўна!

Хай будзе ў вас моцнае здароўе, сілы і надзейныя сябры, каб і надалей добрая слава аб працавітых, таленавітых беларусах жыла ў Заураллі. І хай пад небам “Бацькаўшчыны” для такіх слаўных людзей, як вы і лётчыца Святлана, заўсёды будзе месца для высокага палёту. Дарэчы, у той жа дзень Святлана Капаніна, 7-разовая абсалютная чэмпіёнка свету па вышэйшым пілатажы, атрымала званне “Ганаровы грамадзянін Кургана”: у тым горадзе пачынаўся яе шлях у неба.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

У гонар Адама Міцкевіча

Рэалізаваны цікавы беларуска-французкі культурны праект

Людміла Малей

Утульная сядзіба ў цэнтры Мінска, непадалёк ад Свіслачы і вядомага Музея Янкі Купалы, мае адметную назву: музей “Дом Ваньковічаў. Культурна і мастацтва першай паловы XIX стагоддзя”. Гэта філіял Нацыянальнага мастацкага музея. Менавіта ў Доме Ваньковічаў, у ягоным музычным салоне і адкрыта нядаўна выстава “Прарок свайго часу. Адам Міцкевіч. Ілюстрацыі і медалі”.

Сабраліся паважаныя людзі: прадстаўнікі дыпламатычных колаў, Міністэрства культуры, творчай інтэлігенцыі. Для прыгожай дзеі і падстава годная: менавіта дзякуючы намаганням пасольства Беларусі ў Францыі і асабіста Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Беларусі ў Францыі Паўла Латушкі рэалізаваны адметны праект. Пры падтрымцы музея Адама Міцкевіча ў Парыжы і Польскага гістарычнага і літаратурнага таварыства ў Парыжы была сфарміравана выстава. Гэта, дарэчы, першы сумесны мінскі праект з парызскім музеем знакамітага ўраджэнца Беларусі, класіка сусветнай літаратуры.

Экспазіцыя — з 23-х артэфактаў, у ёй 6 памятных медалёў, прысвечаных Адаму Міцкевічу, 16 арыгінальных гравюр да яго твораў “Пані Твардоўская”, “Тражына”, “Конрад Валенрод”, а таксама навуковая праца Адама Міцкевіча “Славяне” з лекцыямі, прачытанымі паэтам у 1842-44 гадах у прэстыжным і сёння Каледж дэ Франс, адной з найстарэйшых навукова-даследчых і навучальных устаноў Францыі. Трэба дадаць: кніга трапіла на выставу з асабістай калекцыі Пасла Паўла Латушкі.

Адам Міцкевіч, влікі паэт, нарадзіўся 24 снежня 1798 года на зямлі былога Вялікага Княства

УЛАДЗІМІР ШПАТАК

Артысты Купалаўскага тэатра на фоне копіі-партрэта піяністкі Марыі Шыmanoўскай

Літоўскага, недалёка ад Наваградка. Даследчыкі схіляюцца да думкі: адбылося тое ў “Калдычэўскім” Завоссі (паблізу Калдычэўскага возера, цяпер Баранавіцкі раён). Там, дарэчы, з 1998 года працуе Музей-сядзіба Адама Міцкевіча “Завоссе”, адкрыццё яго было прымеркавана да 200-х угодкаў паэта. І хоць пісаў ён па-польску, але ж многія творы — паводле беларускіх матываў: адкрываў свету і беларускую мову, і беларускую гісторыю, спрыяў развіццю беларускай літаратуры.

Чаму ж для выставы выбралі менавіта гэты музей? Імя Валенція Ваньковіча, найвялікшага мастака Беларусі першай паловы XIX стагоддзя, цесна спалучана творчымі і жыццёвымі павязямі з Адамам Міцкевічам. Арыгіналы ж твораў жывапісца на тэрыторыі Беларусі

не захаваліся: былі вывезены разам з іншымі каштоўнасцямі на пачатку XX ст. Сёння палотны Ваньковіча можна пабачыць у Парыжы, Санкт-Пецярбурзе, Кракаве ды іншых гарадах свету, а на яго гістарычнай радзіме ёсць толькі калекцыя фотаматэрыялаў, копіі дакументаў і твораў. Пакуль што вернута адна карціна: “Партрэт Тамаша Зана”.

На імпрэзе амбасадар Павел Латушка падзяліўся меркаваннем: культурныя каштоўнасці ў Беларусь можна вяртаць з замежжа па-рознаму. Першы спосаб — міждзяржаўны. Але малаверагодна атрымаць назад творы мастацтва ад тае дзяржавы, якая цяпер мае іх ва ўласнасці. Другі — набываць культурныя каштоўнасці. Трэці — выставы, калі яны вяртаюцца часова. І чацвёрты — рабіць

копіі. Дык вось на выставе якраз прэзентавана копія з партрэта цешчы Адама Міцкевіча, слаўтай піяністкі, кампазітаркі і музычнай дзяячкі першай паловы XIX стагоддзя Марыі Шыmanoўскай. Яе паўторна намаляваў вядомы жывапісец Віктар Альшэўскі. Арыгінальны партрэт знаходзіцца ў Польскай бібліятэцы ў Парыжы. Валенціў Ваньковіч напісаў карціну ў Пецярбурзе ў 1827-28 гадах: у той час Шыmanoўская атрымала тытул “першай піяністкі Яе Імператарскай Вялікасці імператрыцы”. Пасол падкрэсліў, што Іаган Гётэ называў яе “каралевай гукі”. Плануецца зрабіць копію і з працы Валенція Ваньковіча “Апафеоз Напалеона”, якая знаходзіцца ў Музеі Міцкевіча ў Варшаве.

Віктар Альшэўскі распавёў, як

працаваў над паўторам партрэта, адзначыў складанасць працэсу: каб зрабіць копію, трэба вывучаць, аналізаваць, паўтараць кожны мазок майстра. Каштоўнасць копіі — у яе дакладнасці.

Падзяку і добрыя словы ў свой адрас прымалі на прэзентацыі выставы Пасольства Беларусі ў Францыі і кіраўнік “Прыёрбанка” Сяргей Касцючэнка, якія ўзялі на сябе выдаткі па стварэнні копіі, зрэбленай спецыяльна для Дома Ваньковічаў. На жаль, гаварылі прамоўцы, мецэнацтва яшчэ не вельмі развіта ў нашай краіне, і гэта якраз той добры прыклад, як варта падтрымліваць культурныя праекты.

Дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Уладзімір Пракашчоў адзначыў: праца Віктара Альшэўскага зойме годнае месца ў экспазіцыі музея, уручыў ганаровым гасцям, дзякуючы якім адбылося гэтае культурнае свята, кнігу “100 шэдэўраў Нацыянальнага мастацкага музея Беларусі”, што выйшла ў выдавецтве “Мастацкая літаратура” да 75-годдзя музея. Мастацкі кіраўнік Купалаўскага тэатра Мікалай Пінігін прадставіў урывак са спектакля “Пан Тадэвуш” у выкананні Валянціны Гарцуевай і Паўла Харланчука. У 2014-м споўнілася 180 гадоў з таго часу, як Адам Міцкевіч напісаў знакамітую паэму. На гастролях Купалаўскага тэатра ў Францыі спектакль “Пан Тадэвуш” высока ацаніла парызская публіка. Павел Латушка адзначыў: гэта яшчэ раз паказвае, наколькі глыбока беларуская культура інтэгравана ў еўрапейскую.

Экспазіцыя прабудзе ў Мінску да 25 снежня 2015 года. Потым, магчыма, пераедзе ў Дом-музей у Навагрудку — там, як вядома, жылі бацькі паэта і самога яго хрысцілі ў фарным касцёле.

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Шчырыя галасы на сяброўскай сустрэчы

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Згадвалі яшчэ, што Янка Купала быў вельмі чуйным да духоўных скарбаў іншых народаў. У прыватнасці, пасля ягонага падарожжа ў фінскую Іматру нарадзіўся вядомы верш “Над Іматрай”. Дарэчы фінская мова доўга была ў няміласці. Быў час, калі яна не лічылася дзяржаўнай у Фінляндыі. Кіраўнік аддзялення пасольства Фінляндыі ў Беларусі Лауры Пулала падзяліўся думкамі наконт таго, якім чынам яго роднай мове пашчасціла не знікнуць: “Каля шасцісот гадоў Фінляндыя была часткаю Швецыі, а на пачатку

XIX стагоддзя апынулася ў складзе Расійскай імперыі. І тады фінская інтэлігенцыя згуртавалася пад лозунгам: “Мы больш не шведы, але мы не хочам быць рускімі — то давайце будзем фінамі!” Гэтая ідэя і стала зыходным пунктам развіцця фінскай мовы і нацыянальнай самасвядомасці”. Вось так яскрава праілюстравалі Лауры Пулала ідэю пра тое, якую вялікую сілу мае родная мова ў самавызначэнні народа, ва ўмацаванні дзяржаўнасці. І затым прачытаў урывак з нацыянальнага эпаса “Калевала”. Па словах кіраўніка аддзялення пасольства Фінляндыі ў Беларусі, сёлета

НІНА ШПАКОўСКАЯ

Выступае кіраўнік аддзялення пасольства Фінляндыі ў Беларусі Л. Пулала

ў верасні плануецца прэзентацыя перакладу “Калевалы” на беларускую мову.

Варта дадаць, што падобныя сяброўскія сустрэчы дыпламатаў у Купалаўскім музеі ў Міжнародны

дзень роднай мовы ўжо становяцца традыцыйнымі, штогадовымі. Праз моўны дыялог збліжаюцца розныя народы, а прадстаўнікі пасольстваў бліжэй знаёмяцца з духоўнай спадчынай Песняра.

ТВОРЧАСЦЬ

Каб пабаяць казкі

Іван Іванаў

У Літаратурным музеі Пятруся Броўкі лёгка падарожнічаць у прасторы і часе

“Усё пачынаецца з казкі” — так называлася вечарына. На яе запрасілі ўсіх, хто любіць фальклор і літаратурныя казкі. Гасцей сустракалі пісьменніцы-казачніцы Раіса Баравікова, Галіна Каржанёўская, Марына Наталіч, Алена Масла ды іншыя. Нікому не было сумна! Казкі гучалі розныя, і кожны мог знайсці ў іх нешта карыснае для сябе. Бо хоць на календары XXI стагоддзю і шмат увагі займаюць ІТ-тэхналогіі, біёніка з робататэхнікай, і гаджэты “пераганяюць” па магчымасцях смелыя казачныя фантазіі, аднак... Аднак казка не старэе. А ў апошні час попыт на гэты від творчасці прыкметна ўзрос.

І ў замежных беларускіх суполках можна ж час ад часу збірацца разам: каб казкі пабаяць на роднай мове.